

Bode

Oktober ACTIEMAAND

*Afdeling juridische zaken
van BO voorgesteld*

pagina 6

Maand van de vakbond.

Ledenwerfactie:

Maak een collega lid en maak kans op miljoenen!

*Goedkoop is duurkoop
bij (beroeps)onderwijs*

pagina 20

- 3 Van de voorzitter
- 4 Van de Redactie + Mededeling
- 5 Algemene ledenvergadering
- 6 Afdeling juridische zaken van BO voorgesteld
- 8 Kort mbo nieuws
- 12 Mijn eerste cao afgesloten
- 14 Beginners en gevorderden
- 15 Kort hbo nieuws
- 18 De cao hbo 2024-2025
- 20 Goedkoop is duurkoop bij (beroeps)onderwijs
- 22 De startende docent in het hbo
- 26 Vacature bestuurslid mbo
- 27 Bijeenkomst anders actieven

**Samen sta je sterker,
Samen kom je verder,
Samen maak je
het verschil.**

door: Sense de Groot, voorzitter BO

BOde
19e jaargang, nummer 4, okt/nov 2024

Dit tijdschrift is een intern informatie-orgaan van BO.
ISSN-1872-0552

Hoofdredactie: Bjørn Grootswagers
Auteur & redactie: Henk Benders
Eindredactie: Petra Faber

Advertenties
info@bo.nl

Vormgeving en illustraties
álleburen ontwerpbureau
alleburen.nl

Druk
Drukkerij Knoops B.V.
077-351 61 16 / info@drukkerijknoops.nl

BO
Vakbond voor het beroepsonderwijs en vo

Parallelweg West 15B, 4104 AX Culemborg
0345 - 531931
info@bo.nl
www.bo.nl

Afdeling Juridische Zaken
0345 - 533771 / info@bo.nl
Individuele rechtspositionele bijstand wordt verleend
conform het Reglement Rechtsbijstand

Redactionele artikelen en artikelen onder naam vallen buiten de
verantwoordelijkheid van BO. Mededelingen van het hoofdbestuur
of een bestuur van een sector, sectie of afdeling, alsmede artikelen
onder naam vallen buiten de verantwoordelijkheid van de redactie.

Het beroepsonderwijs (van vmbo tot en met hbo) is een veeleisende tak van sport. Een tak van sport die jou dag in dag uit in beslag neemt.

Juist voor dit veeleisende vak is het van groot belang om niet continu in de druktemodus te staan, maar afstand te nemen.

Afstand te nemen om na te denken over de dagelijkse uitvoering en stil te staan bij de grote context van het beroepsonderwijs, waarbinnen jij werkzaam bent.

Het beroepsonderwijs dat door veel derden voor jou is ingekleurd. Denk aan de overheid, de MBO Raad, de Vereniging Hogescholen, bedrijven en instellingen, kortom partijen die (willen) bepalen op welke wijze het beroepsonderwijs en jij dus als medewerker het beste functioneert. Functioneert ten behoeve van de student, die zichzelf moet kunnen ontplooiën en wordt toegeleid naar de arbeidsmarkt en de maatschappij.

Een van de derden, de regering, is op dit moment aan zet jouw context, het beroepsonderwijs, in te kleuren. Althans dat is de verwachting. In het hoofdlijnenakkoord is nagenoeg niets gezegd over het beroepsonderwijs.

BO, dé vakbond van het beroepsonderwijs, wil dat jij zelf aan zet bent om te bepalen hoe het beroepsonderwijs het beste functioneert. Hoe ziet dat goede beroepsonderwijs eruit en onder welke voorwaarden komt dat het beste tot stand?

BO biedt jou bij uitstek de kans om samen met collega's het beroepsonderwijs kritisch te bekijken en dat niet slechts om te zetten in verbeteringen die door jou en jouw collega's zelf zijn bedacht, maar ook in gesprekken en onderhandelingen met derden mee te nemen, die ook iets van onze onderwijssector vinden. Zoals naar verwachting binnen afzienbare tijd het kabinet.

Alleen kun je sterk staan, alleen kun je ver komen, alleen kun je het verschil maken.

Maar samen sta je sterker

Samen kom je verder

Samen maak je onvermijdelijk het verschil voor jouw vak, jouw werkplezier en ons beroepsonderwijs.

Door lid te zijn van BO ben je geen speelbal, maar ben en blijf jij zelf aan de bal

Van de redactie

De eerste B0de voor het schooljaar 2024-2025, die onder andere gaat over actie.

De actie 'Oktober maand van de vakbond' voor het HBO en onze eigen ledenwerfactie waarbij leden een Staatslot krijgen als zij een nieuw lid aanbrengen.

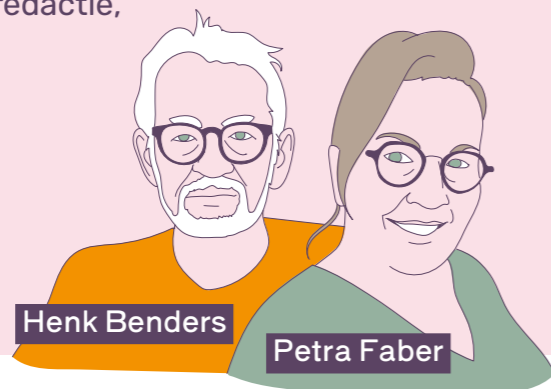
Ook vindt u in deze uitgave een uitgebreid artikel over onze afdeling Juridische Zaken, waarin uitgelegd wordt waarom juist zij het verschil maken voor onze leden.

Onze gebruikelijke rubrieken zoals het kort mbo en hbo nieuws ontbreken natuurlijk ook dit keer niet en wordt er in verschillende artikelen ingegaan op de totstandkoming van de cao's voor het mbo en hbo.

De jaarlijkse uitnodiging voor de ALV staat ook deze uitgave evenals een uitnodiging voor onze anders actievendag.

Wij wensen u ook dit keer weer veel leesplezier.

Namens de redactie,

Henk Benders

Petra Faber

Mededeling

Per 30-11-2024 zijn ons antwoordnummer en postbus niet meer in gebruik.

Post kan daarna uitsluiten nog rechtstreeks naar ons kantoor gestuurd worden.

BO - BeroepsOnderwijsbond
Parallelweg West 15-B
4104 AX Culemborg

Algemene ledenvergadering

De algemene ledenvergadering vindt dit jaar plaats op **maandag 4 november**.

Op dit moment leggen wij de laatste hand aan het programma van de ledenprogramma. Het programma ziet er iets anders uit dan de afgelopen jaren.

De algemene ledenvergadering vindt plaats bij de

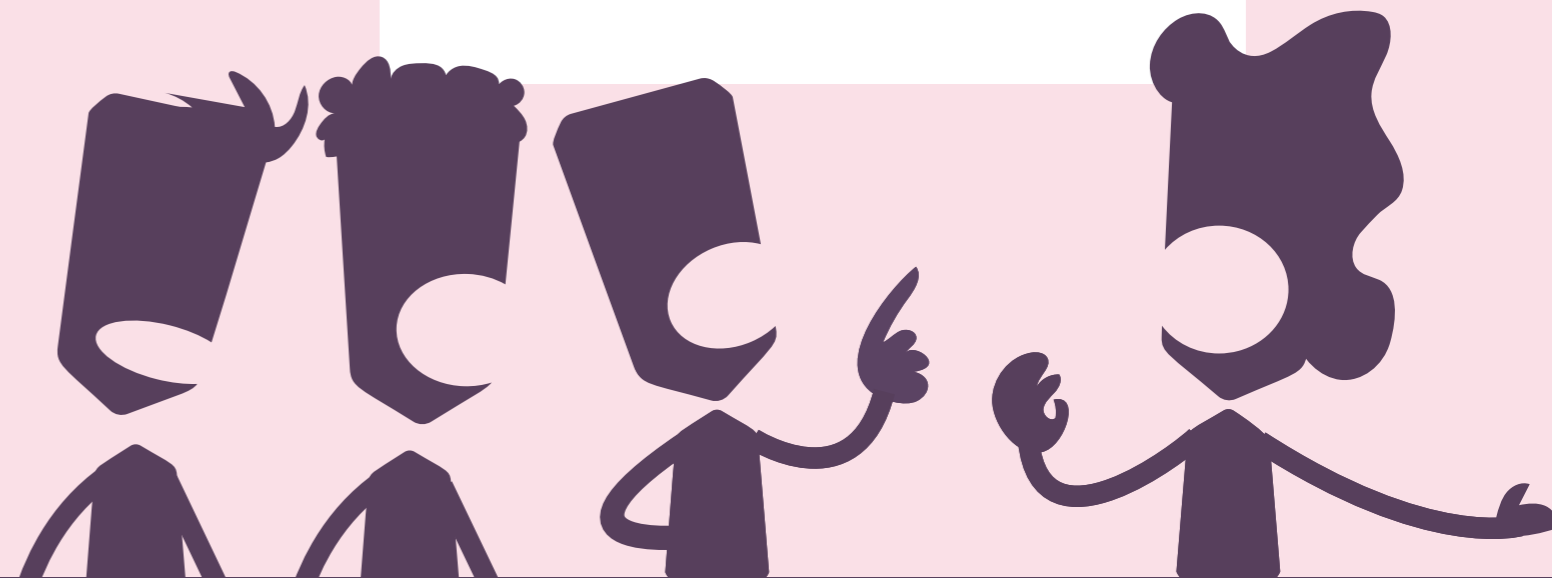
Lezing van Kirsten Cuppen
mbo-docent van het jaar 2021
nu werkzaam in het hbo
www.kirstencuppen.nl

HAN
Ruitenberglaan 29
6826 CC Arnhem

De inloop is vanaf 15.30 uur in lokaal 3.12.

Om 16.00 uur start met lezing van Kirsten Cuppen. Vervolgens vindt de ALV plaats. Rond de klok van 18.00 uur zullen wij een maaltijd nuttigen. We sluiten af met een presentatie van een groep HAN studenten die een mooi project uitvoeren dat wij als BO steunen. Rond 19.30 uur zal de ALV afgelopen zijn.

In verband de catering graag aanmelden uiterlijk 28 oktober via info@bo.nl. De agenda en stukken worden begin oktober verstuurd via de nieuwsbrief.

Afdeling Juridische Zaken van BO

voorgesteld

door: Niek Eijkemans

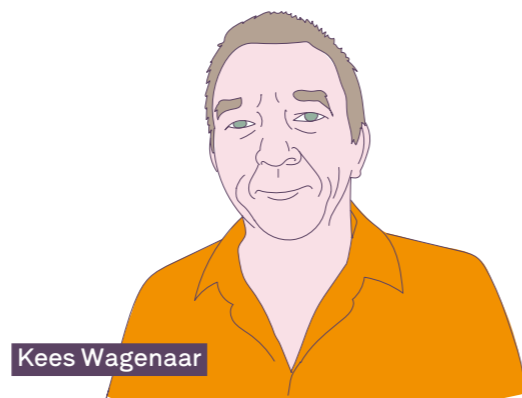
Een uurtje van de tijd van een gemiddelde advocaat kost ongeveer evenveel als een jaar lidmaatschap van BO.

Zo onlangs, bij toeval in het voorbijgaan van twee collega's opgevangen: "Waarom zou ik lid van een bond zijn, of het nou de Consumentenbond of een vakbond is? Ik ben niet op mijn achterhoofd gevallen, niet verlegen en kan zelf mijn zegje wel doen. Niemand voor nodig!" zei de ene, waarop de andere collega zich afvroeg of hij dan wel van alle markten thuis was en altijd wist wat hij moest doen? "Natuurlijk", was het antwoord, waar de bluf vanaf spatte. En bluf was het: want wie weet nu, als het er echt op aan komt, precies wat zijn rechten zijn? Menigeen zal daar het antwoord schuldig op moeten blijven. Of we het nu willen of niet, de maatschappij is in een snel tempo veranderd. Natuurlijk is alles sneller geworden, en veel ook digitaal, en daardoor nog sneller. Maar daarnaast ook onpersoonlijker, zakelijker en 'verhard'. Dat laatste zien we meteen terug in het juridisch domein, want de 'juridisering' gaat daarmee hand in hand. Want waar de meeste mensen niet bij stil (willen?) staan en velen het zelfs niet zo lijken te ervaren: er is werkelijk niets te bedenken waar geen regels aan te pas komen. Of het nu de simpele boodschappen bij de supermarkt zijn of de aankoop van een huis betreft: er zijn regels. En, o ja, ook als het op werk aankomt zijn er regels.

Dat begint al in de fase van het solliciteren, dat speelt op de werkvloer bij de uitvoering van de werkzaamheden en dat speelt zeker bij ziekte of ontslag. Uiteindelijk is er een oerwoud van regels en regeltjes, dat bovendien aan verandering onderhevig is en die een direct effect heeft op diegenen die het betreft. En naarmate de omstandigheden serieuzer worden, zijn de effecten dat ook. Om veel erger te voorkomen is het dan essentieel om tijdig(!) hulp in te roepen en om al dit soort vragen die voortkomen uit het werk voor te leggen aan iemand die vaker met het bijltje gehakt heeft. En juist daarom heeft BO de afdeling Juridische Zaken! Deze afdeling bestaat uit meerdere personen, die hier meteen even kort aan u voorgesteld worden. Als eerste is daar seniorjurist Kees Wagenaar. Kees is zowel letterlijk als figuurlijk de senior van de afdeling Juridische Zaken: hij is de oudste van het stel en bovendien ook het langst in dienst. Hij is al eerder

voorgesteld in de Bode, maar een korte herhaling stuit vast niet op bezwaren.

Kees is ruim 30 jaar als docent juridische vakken werkzaam geweest in het hbo. Eerst bij de Hogeschool Alkmaar, die later is opgegaan in Hogeschool Inholland. Daarbij heeft hij diverse functies bekleed, zoals in de medezeggenschap, en was hij jarenlang lid resp. voorzitter van een Examencommissie. Ook was hij docent-lid van Cobex: het College van Beroep voor de Examens. Zijn mooiste tijd was echter toen hij de drijvende kracht was achter de Rechtswinkel Alkmaar, waar docenten en studenten samenwerkten om mensen in de regio Alkmaar (gratis!) te helpen met hun juridische problemen. En dat helpen kon heel ver gaan: er werd niet geschroomd om rechtszaken te beginnen als Kees daartoe de noodzaak zag! Feitelijk heeft hij door toe te treden tot de afdeling Juridische Zaken van BO zijn werkzaamheden van de Rechtswinkel voortgezet, hoewel er nu een heel duidelijke focus ligt op arbeidszaken in het onderwijs, wat hem een echte specialist heeft gemaakt. Daarnaast zijn er Wim de Ruiter en Niek Eijkemans. Om de terminologie te volgen zou hier gesproken kunnen worden over de 'junioren' omdat ze korter in dienst zijn dan Kees en ook jonger, maar "ietsje minder senior" is eigenlijk passender omdat het leeftijdsverschil marginaal is.

Kees Wagenaar

Wim is hoofddocent Recht en werkt al meer dan 30 jaar in het hbo waarvan 25 jaar bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Naast het lesgeven is hij bij verschillende examencommissies werkzaam als extern lid, is hij lid van de examencommissie bij de opleiding Bedrijfskunde, is hij een aantal jaren voorzitter geweest van een examencommissie en is hij 20 jaar als docent-lid werkzaam geweest bij Bureau Klacht en Geschil (Cobex) en is hij lid van de Academieraad. Daarnaast is Wim jarenlang als raadslid actief geweest in de gemeente Berkelland. Wim is ook mede-auteur van een aantal lesboeken op het gebied van het ondernemingsrecht, bestuursrecht, verbintenissenrecht en het arbeidsrecht. Door zijn jarenlange ervaring op het gebied van het recht adviseert hij geregeld overheden en mensen over juridische vraagstukken.

Wim de Ruiter

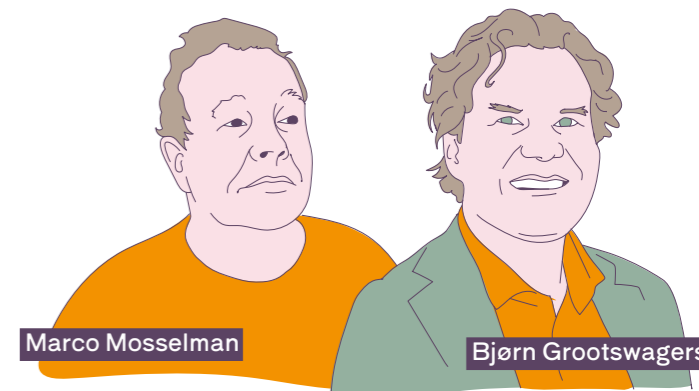
Ook Niek heeft een onderwijsachtergrond. Zoals dat waarschijnlijk vaker gaat: al tijdens zijn rechtenstudie was er een redelijk constante stroom van mensen met juridische vragen en problemen -of beter gezegd- probleempjes. Nadat hij begin jaren '90 van de vorige eeuw eigenlijk bij toeval in het hoger onderwijs terecht kwam, is hij daar 'blijven hangen'. Aanvankelijk was deze baan als docent (belasting)recht bij de toenmalige Hogeschool Haarlem eigenlijk bedoeld als een tijdelijke activiteit, om daarna het advieswerk volledig op te pakken. Al snel echter bleek het onderwijs heel goed te bevallen en is dat de hoofdactiviteit gebleven - ook al was het zeker in de beginjaren relatief gemakkelijk er tevens wat adviserende werkzaamheden bij te doen. Later is hij werkzaam geweest op andere locaties, zoals Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Gaandeweg kwamen er ook allerlei 'interne' nevenactiviteiten bij, zoals lid/ voorzitter van verschillende opleidingscommissies, interne auditor, medewerker van de rechtswinkel en docent-lid van het College van Beroep voor de Examens. Op dit moment is hij

Niek Eijkemans

behalve bij Juridische Zaken, nog parttime werkzaam bij de opleiding hbo Rechten. Tot slot zijn er nog 2 personen in het bestuur die ook jurist zijn en om hun expertise gevraagd kunnen worden: Marco Mosselman en Bjørn Grootswagers.

Marco is al langer bekend: hij is lid van de het hoofdbestuur en daarnaast cao-onderhandelaar. Gelet op zijn contacten en ervaringen kunnen bijvoorbeeld bepaalde ontwikkelingen beter ingeschat worden. Ook Bjørn is inmiddels geen onbekende meer: ook hij is bestuurslid en hij was vroeger o.a. advocaat.

Marco Mosselman

Bjørn Grootswagers

Op dit punt aangekomen zou men zich de vraag kunnen stellen wat nu de meerwaarde van zo'n juridische afdeling is. Je kunt toch ook een rechtsbijstandsverzekering afsluiten of bij een serieus probleem naar een advocaat gaan?

Zoals boven uiteengezet bestaat de afdeling Juridische Zaken van BO uit juristen die zich in dit kader alleen bezig houden met arbeidsrechtelijke vraagstukken en dat alleen binnen het beroepsonderwijs. Daarbij hebben ze allemaal een ruime ervaring in dat beroepsonderwijs en zijn daarin deels ook nog parttime werkzaam. Ze weten wat er speelt. Juist omdat het een team is, kunnen alle zaken gezamenlijk besproken worden, om eventueel verschillende invalshoeken te krijgen. Ook is er geen commercieel belang, dus is bijvoorbeeld de hoeveelheid tijd die ergens aan besteed wordt niet op voorhand beperkt. Bij een rechtsbijstandsverzekeraar zal men uitkomen bij één persoon, die bovendien in principe geen echte focus zal hebben, omdat allerlei soorten zaken moeten kunnen worden opgepakt en behandeld. Dat moet bovendien binnen een bepaald tijdsbestek, want het uiteindelijke doel van een verzekeraar is doorgaans toch eigenlijk wel dat het geld oplevert.

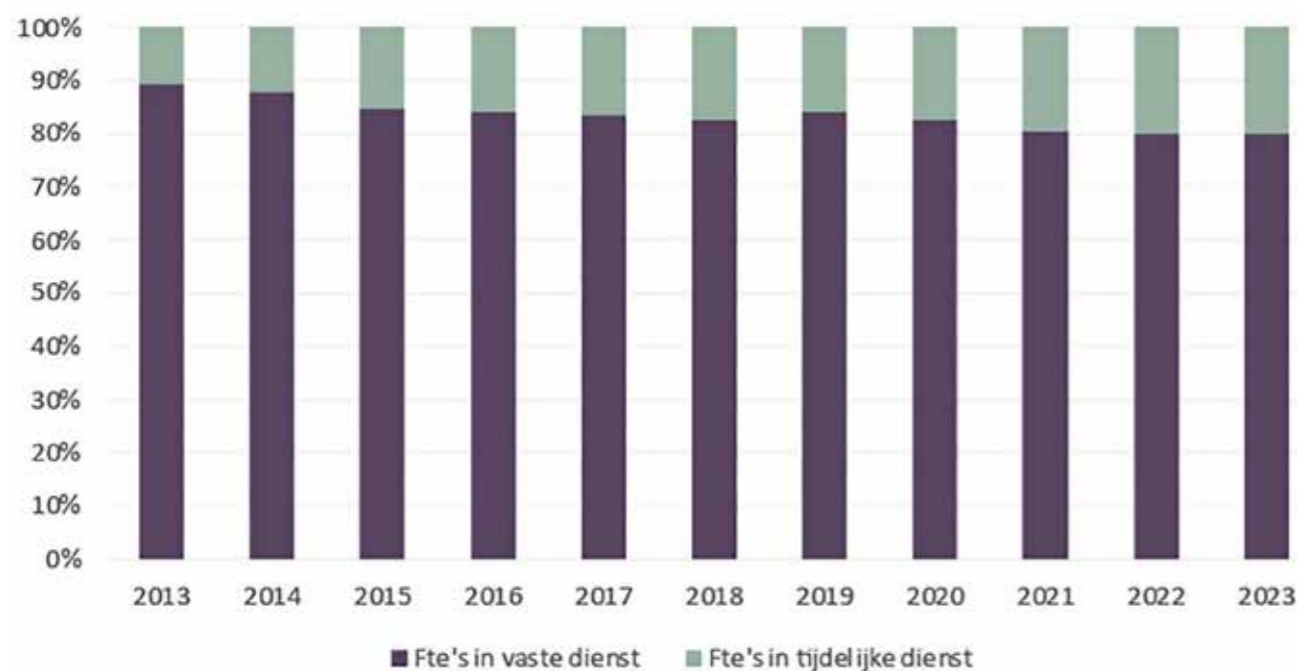
Advocaten zijn er te kust en te keur en een aantal van hen is ook gespecialiseerd in het arbeidsrecht, en heel goed. Wat wel als een nadeel gezien zou kunnen worden: een uurtje van de tijd van een gemiddelde advocaat kost ongeveer evenveel als een jaar lidmaatschap van BO. Hoewel we allemaal hopen dat er nooit iets vervelends gebeurt en u ons helemaal niet nodig hebt: mocht er onverhoopt toch een probleem met uw werkgever ontstaan, kunt u altijd bij dit team van Juridische Zaken terecht voor juridisch advies en ondersteuning. Een e-mail of telefoontje naar het secretariaat is voldoende.

Steeds meer tijdelijke contracten in mbo

Uit cijfers van DUO blijkt dat de afgelopen 10 jaar het aantal werknemers met een vast contract in het mbo is gedaald van bij 90 % naar 78 % in 2023. Eén op de vijf werknemers in het mbo heeft dus een tijdelijk contract. Echte verklaringen heb ik hier niet voor kunnen vinden. Dat meer leraren een tijdelijk contract hebben zou deels te maken kunnen hebben met de vergrijzing. Er zijn meer docenten die met pensioen gaan en die worden dan

opgevolgd door jongeren met een tijdelijk contract. Een andere mogelijke verklaring zijn de coronagelden waar mbo instellingen met name tijdelijk personeel voor hebben aangenomen. En misschien is het ook wel zo dat de mbo scholen het wel fijn vinden veel tijdelijk personeel te hebben waar ze makkelijk van af kunnen. Vreemd is het mijn inziens in ieder geval wel dat in een tijd waar iedereen op personeel zit te springen en docenten bijna niet te vinden zijn er in het mbo steeds meer mensen zijn met een tijdelijk contract.

Verhouding vast en tijdelijk personeel in mbo

Achtergrond mbo-studenten

Het is nog een beperkte groep studenten die met een havo of vwo-diploma doorstroomt naar het mbo. Ongeveer 3000 studenten in de recent onderzochte periode. Uit onderzoek is gebleken dat de studenten met een havo/vwo-vooropleiding betere kansen hebben op de arbeidsmarkt, vaker alsnog doorstromen naar hogeschool of universiteit en minder uitval vertonen. Daarom zou het goed zijn als de middelbare scholen meer aandacht besteden aan de kansen die mbo-opleidingen bieden en meer aandacht geven aan praktijkgericht onderwijs.

Lesgeld mbo

Het lesgeld voor het voltijds mbo is verhoogd van 1357 euro naar ruim 1400 euro. Studenten die op 1 augustus 2024 18 jaar zijn of ouder zullen in september de lesgeldrekening krijgen. Die kan betaald worden, ineens of in negen maandelijkse termijnen. DUO is een campagne gestart over de hoogte van het lesgeld, hoe en op welke manier te betalen, terugvragen van lesgeld bij ziekte enz. De mbo-scholen kunnen gebruik maken van het campagne-materiaal dat DUO heeft ontwikkeld. Info via een mail naar campagnes@duo.nl en/of duocampagnes.pleio.nl

Bekostiging mbo-scholen

Minister Bruins neemt het advies van de Commissie Macrodoelmatigheid mbo over de bekostiging over. De bekostigingssystematiek kijkt nu primair naar het aantal cursisten per school. Dit leidt tot concurrentie tussen de scholen wat vanuit het perspectief van macrodoelmatigheid niet optimaal is. De verdeling van het geld voor de scholen zou idealiter de onderlinge samenwerking moeten stimuleren. De Commissie Macrodoelmatigheid adviseert een "vaste voet", waardoor scholen meer financiële zekerheid hebben. Dit alles is nog niet uitgewerkt, maar de minister gaat er serieus naar kijken en gaat erover in gesprek met de scholen en de Tweede Kamer.

Stageplekken, BPV-monitor en Onderwijsraad over stages

De meeste mbo-studenten en leerbedrijven zijn tevreden over de stages en stageplekken en de leerbanen. Dit blijkt ook uit de BPV Monitor 2023 van Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Ook over het nakomen van afspraken rondom de beroepspraktijkvorming (bpv) is men in meerderheid positief. De Onderwijsraad adviseerde scholen onlangs om, gezien de krapte op de arbeidsmarkt, de stages/stageplekken doelbewust en spaarzaam in te zetten. Alternatieve vormen van praktijkleren en praktijksimulaties zouden vaker de voorkeur moeten krijgen. Zowel Minister Bruins als diverse andere betrokken partijen kiezen hier niet voor. De studenten in het mbo maar ook het bedrijfsleven hebben er het meeste belang bij dat er wordt geleerd in de echte beroepspraktijk. Daarom zouden de mbo-scholen moeten blijven inzetten op zoveel mogelijk echte stages en leerbanen.

MBO-studenten voor het eerst bij de introductieweken voor nieuwe studenten

In september beginnen de introductieweken voor de eerstejaarsstudenten. Voor het eerst kunnen ook de mbo-studenten eraan meedoen. Iedere student kan en mag meedoen en moet als gelijke worden behandeld, is het uitgangspunt. Er zijn wel aanmeldingen van mbo-studenten, maar het aantal valt nog tegen. Niet alle mbo-studenten zijn ervan op de hoogte en een introductieweek in de stad, met een speciaal programma, is nog geen cultuur binnen mbo-opleidingen. Het begin is gemaakt en het JOB pleit voor betere promotie en een introductieprogramma dat ook voor mbo-studenten interessant is. Mbo-studenten in Amsterdam ontvangen een nieuwe studentenkaart. Met deze kaart kunnen de mbo-studenten profiteren van dezelfde kortingen bij veel winkels, restaurants en culturele instellingen als de studenten van hogescholen en universiteiten. De gemeente Amsterdam heeft ook een meldpunt ingesteld waar studenten terecht kunnen als zij ergens geweigerd worden met hun studentenkaart of niet de korting krijgen waar ze recht op hebben.

Afspraken aanpak stagediscriminatie mbo niet goed nageleefd

Vertegenwoordigers van studenten, mbo-scholen, docenten, werknemers, werkgevers en overheden ondertekenden in februari vorig jaar een stagepact. Doel van deze afspraken is om alle mbo-studenten een stage of leerbaan aan te bieden zonder dat ze te maken krijgen met discriminatie. Een van de gekozen oplossingen in het stagepact is zogenoemde stagematching. Daarbij koppelt de school een student aan een stagebedrijf in plaats van dat de student zelf op zoek gaat naar een stage. Matches moet volgens de ondertekenaars nadrukkelijk gebeuren zonder sollicitatiegesprek of gesprek om te zien of er een 'klik' is, want die gesprekken werken discriminatie in de hand. Toenmalig onderwijsminister Robbert Dijkgraaf stuurde ook een brief aan alle stagebedrijven als aansporing om de afspraken na te leven.

Nu.nl meldt dat onderzoekers van economisch onderzoeksbureau SEO en het Verwey-Jonker Instituut in een onderzoek constateren dat dat niet altijd gebeurt. Terwijl in het stagepact staat: "Er wordt niet gematcht op basis van de persoonlijkheid of persoonlijke kenmerken van de student. Het bedrijf voert bij gematchte studenten geen 'klikgesprek'. In tegenstelling tot het beoogde matchingsproces beschreven in het Stagepact MBO 2023-2027, solliciteert het merendeel van de mbo bol-studenten (70%) zelf om een stageplaats te krijgen. Uit het onderzoek komt verder naar voren dat dat stagematching alléén geen toereikende oplossing is voor het voorkomen van stagediscriminatie. Leerbedrijven, in lijn met de bevindingen van stagecoördinatoren uit de voorstudie, merken op dat ook bij een volledig blinde match stagediscriminatie nog steeds tot uiting kan komen tijdens de stage zelf. Discriminatie is volgens deze bedrijven in algemene zin moeilijk volledig te voorkomen zijn, aangezien het diep in de Nederlandse cultuur verweven is. Tussen 2019 en 2022 gaf OCW 1,6 miljard euro uit aan kansengelijkheid in het mbo. In de periode tot 2027 komt daar nog eens 1 miljard bij. Van dat geld wordt jaarlijks 132 miljoen euro wordt besteed aan het tegengaan van stagediscriminatie. Volgens de rekenkamer heeft de inzet van € 1,6 miljard naast het vaste mbo-budget om onder andere discriminatie en ongelijkheid tegen te gaan, de achterstanden van studenten niet verkleind. De minister geeft volgens de rekenkamer onvoldoende aan het mbo aan wat dit geld moet opleveren. Samengevat: niemand weet precies wat er met dat geld gebeurt en wat het oplevert.

Stagevergoeding

Minister Dijkgraaf constateerde in zijn laatste maanden als bewindspersoon dat de passende financiële vergoeding voor de studenten nog lang geen realiteit of dagelijkse praktijk is. Toch staat deze financiële vergoeding uitdrukkelijk vermeld in het overeengekomen Stagepact. Ook dhr. Moes van de MBO Raad verbaast het dat er wordt getwijfeld of iemand die maandelijks diverse dagen stage loopt en vaak (bijna of zelfs geheel) echte werkzaamheden verricht, niet 300 of 400 euro stagevergoeding moet ontvangen. Er wordt hierover nog steeds onderhandeld en het zou moeten worden vastgelegd in de diverse cao's. En dan zijn er ook nog bedrijven en werknemers die niet onder een cao vallen. Bedrijven en organisaties zijn vaak niet enthousiast over kostenverhogingen. Deze afspraak is overeengekomen in het Stagepact en dient te worden uitgevoerd.

Mijn eerste cao mbo afgesloten

door: Thomas Oosterkamp

Op 1 augustus 2023 ben ik begonnen als cao onderhandelaar mbo als opvolger van Gerrit Karssenbergh. Het afgelopen schooljaar was voor mij een leerzaam jaar. Aan het einde van dit schooljaar mocht ik samen met mijn collega Remko Littooi namens de FvOv/BO een mooie cao afsluiten. In dit artikel neem ik jullie mee in mijn ervaringen van het afgelopen schooljaar. Daarnaast zullen ook de belangrijkste afspraken van het cao mbo worden weergegeven.

Najaar 2023

Omdat er in augustus 2023 een nieuwe cao was afgesloten was het een vrij rustig najaar. Wel waren er een aantal procesafspraken die verder uitgewerkt werden. Ik nam zitting in een werkgroep over de docentfuncties in het mbo. De bedoeling is dat er een handleiding geschreven wordt waarmee het voor ondernemingsraden makkelijker wordt om het gesprek te kunnen voeren met het CvB over dit onderwerp. In dit document wordt weergegeven welke werkzaamheden er van docenten verwacht worden in de functie van LB docent, LC docent en LD docent. Op veel instellingen zien wij dat docenten LC werkzaamheden uitvoeren maar daar niet voor betaald worden. Om tot deze handleiding te komen zijn ideeën opgehaald op de werkvloer. Er zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd waar ook leden van BO aanwezig waren. Dit najaar zal de handleiding opgeleverd en verspreid worden.

Januari – maart 2024

Vanuit FvOv/BO zijn wij begonnen met het ophalen van ideeën uit de klankbordgroep. In de klankbordgroep zitten leden van BO die bij verschillende mbo instellingen werken. Niet alleen docenten maar ook ondersteunend personeel. Aan de hand van stellingen hebben wij ideeën opgehaald die zijn verwerkt in onze inzet. De inzet is een document met onderwerpen waar wij als FvOv/BO over willen praten in het cao overleg. Om tot de inzet te komen, hebben wij ook een enquête uitgezet onder onze leden. Deze enquête is door veel mensen ingevuld en leverde waardevolle ideeën op voor de onderhandelaars. Ondanks dat bij ons bekend was dat het doel zou zijn om een beleidsarme cao af te sluiten waarbij er alleen afspraken gemaakt zouden worden over loon, hebben wij toch een aantal andere zaken opgenomen in onze inzet. Het ging daarom om punten die voor onze leden belangrijk zijn zoals doorstroom docentfuncties, duurzame inzetbaarheid, reorganisatie & ziekte en arbeidsongeschiktheid. Nadat dit document was vastgesteld binnen de commissie arbeidsvoorwaarden van de FvOv, zijn we in overleg gegaan met de andere bonden om tot een gezamenlijke inzet te komen. Dit heeft logischerwijs nog tot enkele aanvullingen geleid maar wij waren tevreden dat eigenlijk al onze punten zijn overgenomen.

April – juni 2024

Nadat wij een gezamenlijke inzet hadden en deze ook goedgekeurd was door de commissie arbeidsvoorwaarden, zijn we gestart met de inhoudelijke onderhandelingen. Tijdens de eerste bijeenkomst werden de inzetten van de werknemersorganisaties en de MBO Raad met elkaar gedeeld. Ook de MBO Raad kwam namelijk met een inzet. Deze werden doorgelezen en er werden verhelderende vragen over en weer gesteld. In de tweede bijeenkomst hebben wij inhoudelijk onderhandeld. Voor mij persoonlijk was dit een erg leerzame bijeenkomst, waarbij ik op het ene moment dacht: "gaan we hier wel uit komen?" Ging het een half uurtje later ineens weer een stuk constructiever. Uiteindelijk was het wel snel duidelijk dat de MBO Raad alleen wilde onderhandelen over het salaris. Uiteindelijk hebben wij hiermee ingestemd omdat wij van oordeel waren dat de collega's er in elk geval op vooruit gaan. Daarnaast hebben wij ook de toezegging gekregen dat we bij de volgende cao naast salaris ook over de andere zaken gaan onderhandelen. Dit is voor ons erg belangrijk. In onze beleving is in mbo-land het salaris niet het grootste probleem. Werkdruk en doorstroombeleid zijn zaken die om aandacht vragen.

Nadat er een onderhandelingsakkoord was, werd deze positief voorgelegd aan onze leden. Ook de leden van BO hebben kunnen stemmen. Alle leden die gestemd hebben konden akkoord gaan met deze cao. Wel hebben wij nog wat feedback gekregen die wij mee kunnen nemen naar het nieuwe cao.

Salaris is niet het grootste probleem, werkdruk en doorstroombeleid zijn zaken die om aandacht vragen.

De gemaakte afspraken:

- De cao heeft een looptijd van 1 juni 2024 tot en met 31 december 2024
- Alle medewerkers hebben in juni 2024 een eenmalige uitkering van € 750,- gekregen, naar rato van aanstelling.
- Alle medewerkers krijgen in oktober een eenmalige uitkering van € 550,-, naar rato van aanstelling.

We zijn nog op zoek naar nieuwe mensen voor in de klankbord cao mbo. Lijkt het jou leuk om mee te denken en de onderhandelaars feedback mee te geven? Stuur dan snel een mail naar thomasoosterkamp@bo.nl. We komen ongeveer 3 keer per schooljaar bij elkaar. Dit doen wij via Teams.

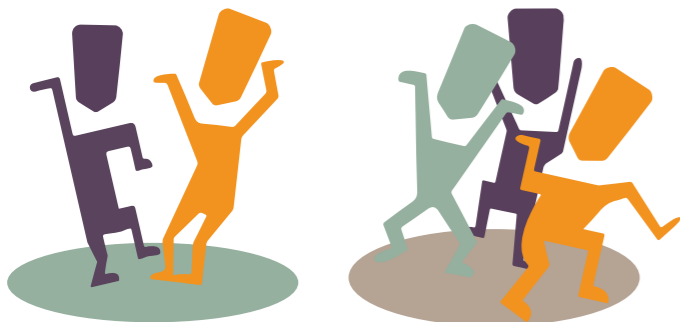
Beginners en gevorderden

Terugkijken is soms aangenaam. Vooruitkijken vaak beter. Als je dan terugkijkt is het aan te raden op hoogtepunten terug te zien en de dieptepunten te laten voor wat ze zijn. Laat ik dan een hoogtepunt beschrijven dat me is bijgebleven. Wat je niet bij is gebleven, daar kan je het ook niet over hebben. Johan Cruyff zou dit bedacht kunnen hebben. Niet alleen een goede voetballer geweest maar ook een originele denker. Gaan die twee zaken samen? Wellicht.

Meer dan tien jaar geleden besloten we iets leuks te doen op school. De laatste week voor de kerstvakantie leek daar het geschikte moment voor. We noemden het een 'minorweek'. Een week besteed aan activiteiten, workshops en bijeenkomsten voor leerlingen die buiten het reguliere rooster vielen. Fantastisch toch? Iedereen dacht al zo een beetje aan het einde van het jaar. Dus dan het geschikte moment 'for something completely different'.

Ik was meteen ook de organisator van deze week. Bij mij kon men de ideeën en voorstellen indienen voor de workshops. Dat verliep voorspoedig. Ik herinner me een workshop 'Systema' en 'Grieks volksdansen'. Systema? Ja, systema? Systema schijnt een Russische gevechtskunst te zijn. Een collegadocent had zich daarin bekwaamd. Welnu, waarom niet? Tien jaar geleden lag dat nog niet al te gevoelig. In de huidige geopolitieke verhoudingen zou een Russische gevechtskunst misschien wel tot gefronste wenkbrauwen leiden.

Ik weet niet alle thema's meer die in de andere workshops werden behandeld. Was het west-Siberisch kantklossen of oost-Siberisch kantklossen? Ik moest er wel op toezien dat die workshops niet in lokalen naast elkaar zouden worden georganiseerd. Zoals bekend zijn de verhoudingen tussen

de west-Siberische kantklosser en de oost-Siberische kantklossers nogal gespannen. Als ze elkaar zouden ontmoeten, zou er grote kans zijn dat dit uit zou lopen op ongeregelheden. Dat kan je in een week voor de kerstvakantie natuurlijk niet hebben. Je kent het wel Kerst. Vrede op aarde.

*"Sen benimle yemek
icin bir yere gitmek
istiyormusunuz?"
vroeg hij aan het
Turkse meisje dat
voor hem zat.*

Zelf gaf ik ook een workshop. Turks voor beginners. Turks voor gevorderden vond ik nog niet zo gepast. De workshopdeelnemers waren enthousiast en genoten van elementaire grammatica en zinsbouw in eenvoudig Turks. Ook plaats voor een verzoekronde met de mogelijkheid te vragen wat je altijd in het Turks al een keer hebt willen zeggen. Scheldwoorden en schuttingtaal keurde ik af. Dat leer je maar in een andere workshop. Een leerling van Marokkaanse afkomst vroeg me hoe hij een mooi Turks meisje in een paar Turkse zinnen het hof zou kunnen maken. Hoe zou je kunnen vragen of ze met je uit eten zou willen gaan? "Sen benimle yemek icin bir yere gitmek istiyormusunuz?" (Wil je een keer met me uit eten gaan?) Prompt vroeg hij dat aan het Turkse meisje dat voor hem zat. Haar repliek was dat het veel te direct overkwam. Tja, cultuur is natuurlijk ook nog zoiets.

Veel hilariteit was er wel bij dit voorval in de klas. Het geeft niet hoor zei ik. Er is nog plaats in de workshop "Turks voor gevorderden". Die vindt pas plaats volgend jaar. Als ik jou was zal ik al vast een plaats reserveren in die workshop zei ik tegen de leergierige Marokkaanse leerling.

Oktober maand van de vakbond in het hbo

Cao-partijen in het hbo hechten waarde aan representatieve vakbonden als vertegenwoordigers van de medewerkers. Daarom organiseren zij jaarlijks in oktober de maand van de vakbond. Werknemers in het hbo die in deze maand lid worden krijgen door de werkgever € 100 vergoed voor het eerste jaar lidmaatschap tegen overlegging van een inschrijfbewijs met vermelding van de contributie.

Werkzaam in het hbo?

Help mee om jouw collega's ook van deze actie op de hoogte te brengen!

Hang de poster op de volgende bladzijde op in de vestiging waar u werkt.

Oktober

maand van de vakbond

hbo-actie:

€100,- vergoeding

van werkgever bij nieuw lidmaatschap

1/2 jaar gratis

bij nieuw lidmaatschap van BO

scan de QR-code
of ga naar
bo.nl/lidworden

**begrijpt en helpt
werknemers in het
beroepsonderwijs**

bo.nl

Maak een collega lid en maak kans op miljoenen!

Om onze bestaande leden te bedanken voor hun inspanning om nieuwe leden aan brengen ontvangt een lid voor ieder aangebracht nieuw lid eenmalig een gratis Staatslot ter waarde van € 17,50.

BO 12345

Honderden banen weg bij Fontys door krimp

BRON, het nieuwsmedium van Fontys Hogescholen, meldt dat de eerste bezuinigingen dit studiejaar binnen Fontys al doorgevoerd zijn. Dat ging nog zonder gedwongen ontslagen. Echter de komende drie jaar gaan honderden formatieplaatsen verdwijnen door de krimp in studentaantallen. In een aantal gevallen leidt dat tot gedwongen ontslagen. Fontys telt nu 41.700 studenten. Dat zijn er 4.500 minder dan twee jaar geleden. De inschatting is dat het er over drie jaar nog maar 37.000 zijn. De ramingen komen erop neer dat er in de komende drie jaar vanwege de krimp zo'n 700 formatieplaatsen (fte's) kunnen verdwijnen. Fontys telt op dit moment 5.560 medewerkers, samen goed voor 4.207 fte's. Dit uitsluitend de mensen in loondienst; de 709 externen zoals zzp'ers, gedetacheerden en uitzendkrachten vallen hier niet onder. "Fontys gaat zo'n 20 procent kleiner worden", aldus Möhring lid van het CvB van Fontys "Maar veel zal door natuurlijk verloop worden opgevangen.". De reacties onder het artikel zijn interessant. Zo schrijft Jan "Elke Hogeschool ontvangt ongeveer 10k per student per jaar. Daar kun je onderwijs met een gouden randje voor geven (250 k per klas). De praktijk is vaak heel anders. Check bijvoorbeeld maar eens hoeveel van dat bedrag er gaat naar opleidingen. In veel gevallen is dat niet meer dan een kwart van het bedrag dat de Hogeschool ontvangt. Dus de besteding van geld stroomt niet de juiste kant op." Frank schrijft: "Onderwijsvernieuwing is helaas niet hetzelfde als onderwijsverbetering! Het is jammer dat zo'n groot kennisinstituut als Fontys (de Raad van Bestuur) vol heeft ingezet op veranderingen zonder dat deze veranderingen goed (wetenschappelijk) onderbouwd zijn. Er is geen begin meting gedaan, geen tussenmeting en ook geen perspectief op een eindmeting. Dus of de onderwijsverandering nu invloed heeft gehad op de aantallen blijft gissen zoals het ook de vraag blijft of het wel een verbetering is. Bij ons is wel bekend dat ieder jaar tientallen studenten een overstap maken naar HAN maar een onderzoek naar het waarom wordt niet gedaan.". Opmerkingen waar veel collega's van andere hogescholen zich in zullen herkennen.

Vergelijkbaar aantal aanmeldingen hoger onderwijs van buiten de EER

Tot en met 31 juli 2024 kreeg de IND dit jaar ruim 17 duizend (17.187) aanvragen voor studenten van buiten de EU/EER voor een verblijfsvergunning studie. Dat komt redelijk overeen met dezelfde periode vorig jaar (17.870). Van de EER maken deel uit: de Europese Unie, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein. Het Verenigd Koninkrijk zit niet in de EER. Gemiddeld komt ongeveer een kwart van de internationale studenten van buiten Europa. De vijf nationaliteiten met die het meest voorkomen onder deze studenten zijn net als vorig jaar de Chinese, Indiase, Amerikaanse, Turkse en Indonesische nationaliteit. Vrijwel alle aanvragen worden gedaan voor studenten aan het hoger onderwijs. De hogeschool of universiteit doet de aanvraag bij de IND, nadat zij zelf al heeft beoordeeld of de student aan de voorwaarden voldoet. Door deze werkwijze kan de IND vrijwel alle aanvragen voor verblijf voor studie inwilligen.

Wet internationalisering in balans ook van toepassing op hbo

Zoals bekend wil de regering de instroom van buitenlandse studenten in het Nederlandse hoger onderwijs beperken. Dat wilde de vorige regering al (en de huidige wil dat zeker). In dat kader heeft de toenmalige minister van OCW Robbert Dijkgraaf, het wetsvoorstel "Internationalisering in Balans" ingediend. Het wetsvoorstel bevat maatregelen die erop gericht zijn de instroom van internationale studenten in het hoger onderwijs beter te kunnen beheersen (meer gerichte numerus fixus, niet-EER-fixus, noodfixus) en de doelmatigheid van het onderwijsaanbod van anderstalig hoger onderwijs te vergroten (invoering doelmatigheidstoets anderstalig onderwijs). Daarnaast is een doelstelling de positie van het Nederlands als taal in het hoger onderwijs te behouden en te versterken (versterking taalbeleid en uitbreiding zorgplicht).

De Raad van State adviseert om de toets anderstalig onderwijsaanbod vooralsnog niet van toepassing te verklaren op het hbo, dan wel deze sector aan een verlicht toetsingsregime te onderwerpen. De internationalisering in het hbo is immers beperkt en heeft een ander karakter dan in het wetenschappelijk onderwijs (wo). Ook heeft het hbo al jaren een stabiele instroom van internationale studenten. Tijdens behandeling van het wetsvoorstel in de vaste kamercommissie geven de VVD, CDA en Groen Links-PvdA aan zich in het standpunt van de Raad van State te kunnen vinden. De regering geeft daarop kort verwoord aan zich bewust te zijn van de verschillen tussen en hbo en het wo en het relatief lage aantal anderstalige opleidingen in het hbo, maar het ook van belang te achten dat het gebruik van de Nederlandse taal bij ad- en bacheloropleidingen de norm is en blijft. We zullen zien of de regering bij dat standpunt blijft tijdens de plenaire behandeling in de Tweede Kamer dit najaar.

Vooraanmeldingen hbo studiejaar 2024-2025 dalen sterk

Tot en met 19 augustus 2024 zijn er 151.453 inschrijvingen (of verzoeken tot inschrijving) voor een hbo-opleiding voor aankomend studiejaar geregistreerd. Hiervan zijn 12.113 voor de associate degree en 128.400 voor de bachelor. Het aantal aanmeldingen voor bacheloropleidingen is gedaald met 4,5% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Dit geldt ook voor de associate degree waar het aantal aanmeldingen daalt met -9,2%.

Cijfers worden hieronder getoond per onderwijstype en per sector. Door verschillend aanmeldgedrag van studenten per opleidingssector kan een verschil ten opzichte van voorgaande jaren op dit moment groter lijken dan het in september daadwerkelijk blijkt. Deze af- en toenames vlakken vaak nog af richting de start van het studiejaar.

onderwijstype	sector	aanmeldingen					2024 t.o.v. 2023	
		2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025	absoluut verschil	procentueel verschil
associate degree	economie	4.980	4.800	4.846	5.792	5.527	-265	-4,6%
	gedrag en maatschappij	1.702	1.883	2.094	2.692	1.617	-1.075	-39,9%
	gezondheidszorg	235	223	275	283	264	-19	-6,7%
	landbouw en natuurlijke omgeving	340	314	344	384	343	-40	-10,6%
	onderwijs	384	617	721	1.010	1.021	11	1,1%
	taal en cultuur	187	218	304	389	366	-23	-5,8%
	techniek	2.051	2.258	2.522	2.796	2.974	178	6,4%
subtotaal associate degree		9.880	10.312	11.106	13.346	12.113	-1.233	-9,2%
bachelor	economie	55.254	49.107	48.082	48.292	45.839	-2.452	-5,1%
	gedrag en maatschappij	17.087	15.807	15.377	15.314	14.584	-731	-4,8%
	gezondheidszorg	18.578	18.109	16.209	15.594	15.262	-332	-2,1%
	landbouw en natuurlijke omgeving	3.406	3.133	3.017	3.101	2.694	-407	-13,1%
	onderwijs	18.399	15.574	15.131	15.019	15.121	102	0,7%
	taal en cultuur	9.056	9.352	10.083	9.280	8.788	-491	-5,3%
	techniek	30.974	28.392	28.019	27.811	26.112	-1.699	-6,1%
subtotaal bachelor		152.755	139.474	135.919	134.410	128.400	-6.010	-4,5%

In de afgelopen vier jaar zijn de aanmeldingen voor het hbo reeds met meer dan tien procent afgenomen. Er werd gedacht dat de snelle groei van de Associate degree-opleidingen de krimp kon opvangen. Na een sterke groei in de aanmeldingen van Associate degree-opleidingen in de afgelopen jaren neemt echter ook daar het aantal aanmeldingen significant af.

De cao hbo 2024-2025

Er is gekozen voor een beleidsarme cao waarin met name een verhoging van de lonen centraal staat.

door: Marco Mosselman

In de vorige cao zijn veel grote wijzigingen geweest: docenten van schaal 10 naar 11, de afspraak over realistisch taakbeleid en vitaliteitsafspraken. Er is tijd nodig in de sector om die uit te voeren en te zien hoe de afspraken in praktijk uitpakken. Daarom is gekozen voor een beleidsarme cao waarin met name een verhoging van de lonen centraal staat. Daarmee zijn andere onderwerpen zoals het kleine verschil tussen eindschaal 12 en 13, verminderen werkdruk en medezeggenschap zeker niet van tafel. Die onderwerpen blijven de komende tijd op de agenda staan en blijven onze aandacht houden.

Uit de ledenraadpleging blijkt dat er grote tevredenheid is over de nieuwe cao. Kritische kanttekeningen zijn er echter ook. Een lid betreurt bijvoorbeeld dat er geen RVU regeling is opgenomen. De RVU regeling geeft de werkgever de mogelijkheid om vanaf drie jaar voor de AOW leeftijd een werknemer die met pensioen gaat een uitkering te geven die gekoppeld is aan de netto-AOW. De RVU regeling is gemaakt om het werknemers met zware beroepen mogelijk te maken eerder te stoppen met werken. De RVU regeling is geen wettelijk recht maar moet bij cao of sociaal plan worden afgesproken. Dat werkgevers geen zin hadden om een RVU regeling in de cao op te nemen heeft mij wel een beetje verbaasd. Eerder was het verhaal van werkgevers altijd dat ze personeelstekorten hadden en daarom iedereen graag in dienst wilden houden. De situatie

is nu veranderd is mijn indruk: bij verschillende hogescholen zijn er grote bezuinigingen op komst. De RVU regeling vervalt overigens eind 2025. Het overleg tussen sociale partners over een nieuwe regeling zit muurvast.

Een ander lid merkt op "Ik vind het erg teleurstellend dat het herstellen van de balans in het loongebouw op de lange baan geschoven wordt. Bij de huidige CAO is het misgegaan, waardoor afstand tussen schaal 12 en 13 minimaal is geworden.". Het is inderdaad betreurenswaardig dat het deze onderhandelingsronde niet gelukt is een verbetering op dit punt te bereiken. Wel is afgesproken dat gedurende de looptijd van deze cao een werkgroep zal onderzoeken welke aanpassingen in het loongebouw nodig zijn om de balans te herstellen. Ook is er iemand die opmerkt: "Veel hogescholen kampen met teruglopende studentaantallen en kondigen forse personele krimp aan. Zullen stijgende loonkosten nog meer (vooral tijdelijke) collega's hun baan kosten?". Een begrijpelijke zorg maar een concurrerend loon dat wil zeggen: een loon dat zich vergelijkbaar is met andere sectoren in de economie is van eminent belang voor zowel werkgevers als werknemers. Het gaat anders erg lastig worden voor de sector om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Bovendien: toen het geld bij hogescholen tegen de plinten klotste hebben werknemers ook geen extra loonsverhoging gehad.

De nieuwe cao voor het hbo is aangegaan voor 18 maanden. In de oorspronkelijke inzet van de bonden stond een inzet op een looptijd van een jaar. Werkgevers hadden behoefte aan een langere looptijd die rust in de sector creëert en voor ons als vakbonden was de vraag "Zou de financiële ruimte in april/mei 2025 beter zijn dan de 4 % voor 2025 die de werkgevers nu bieden?" Naar onze inschatting is dat niet het geval: de economie begint toch wat af te koelen en het nieuwe kabinet moet waarschijnlijk bezuinigen. Maar goed: het probleem met de toekomst is natuurlijk dat die onvoorspelbaar is. Het kan natuurlijk zijn dat begin 2025 de inflatie 15 % is en dan is een loonstijging van 4 % voor 2025 niet geweldig (om het maar eufemistisch uit te drukken). We hebben dat weten te ondervangen door af te spreken dat als de loonruimte die door het kabinet in 2025 beschikbaar wordt gesteld voor

de arbeidsvoorwaardenontwikkeling hoger of lager uitvalt dan nu voorzien, wij dit zullen verrekenen in de loonafspraken in de cao 2026. Simpel samengevat: stelt het kabinet volgend jaar in de voorjaarsnota 2025 bijvoorbeeld 3 % ter beschikking voor verhoging van de lonen dan betekent dat er in 2026 1 % van de ruimte om de lonen te verhogen af gaat. We hebben die immers dan al in 2025 gehad. Omgekeerd werkt het ook: stelt het kabinet in 2025 5 % ter beschikking voor de verhoging van de lonen dan komt er voor de loonruimte in 2026 1% bij. Tot slot: Vakbonden organiseren jaarlijks in oktober de maand van de vakbond. Werknemers die in deze maand lid worden krijgen door de werkgever € 100 vergoed voor het eerste jaar lidmaatschap tegen overlegging van een inschrijfbewijs met vermelding van de contributie. En: Als u als lid een nieuw lid aanbrengt dan krijgt u van ons een staatslot!

Goedkoop is duurkoop bij (beroeps)onderwijs

door: Hans Lombarts

Investerings in onderwijs het belangrijkste zijn voor productiviteitsgroei in een land. Als er daarbij serieuze vergrijzing optreedt, geldt dit extra.

De begroting van Nederland is rond en iedereen kan van de plannen en de bijbehorende financiën kennis nemen. Voor het onderwijs ziet het er niet bemoedigend uit. De Nederlandse overheid besteedt nu al een relatief laag aandeel van het bbp aan onderwijs. Uit het Hoofdlijnenakkoord blijkt, hoewel er wordt toegegeven dat de kwaliteit van het onderwijs achteruit gaat, dat er forse bezuinigingen op onderwijs en wetenschappelijk onderzoek aankomen.

Algemeen

Econoom en hoogleraar Barbara Baarsma legde onlangs nog uit dat investeringen in onderwijs het belangrijkste zijn voor productiviteitsgroei in een land. Als er daarbij serieuze vergrijzing optreedt, geldt dit extra. De kwaliteit van het onderwijs wordt op allerlei manieren gemeten. Bekend zijn vooral de PISA-scores die de onderwijskwaliteit van de diverse Europese landen met elkaar vergelijkt. Nederland scoort daar al jaren slecht op. Landen die meer in onderwijs investeren en hogere PISA-scores halen, blijken een hogere productiviteitsgroei te hebben. In Nederland wordt er nu juist minder in onderwijs geïnvesteerd. Arbeidsproductiviteit wordt ook aangejaagd door innovaties en die komen vaak voort uit wetenschappelijk onderzoek, waarop echter ook fors zal worden bezuinigd. Als door dit alles de economie verslechtert, moet er opnieuw worden bezuinigd en dan vaak ook op publieke voorzieningen zoals zorg, onderwijs, cultuur en sport. Dit staat in feite nu al te gebeuren. In de onderwijsdiscussie en bezuinigingen wordt veel gesproken over wetenschappelijk onderwijs.

Hbo

Maar ook het hbo is getroffen. Het lijkt erop dat Nederland het hbo minder is gaan waarderen of dat het uit beeld raakt. Het motto is: het liefst naar de universiteit. Dat geldt niet voor het bedrijfsleven en de arbeidsmarkt. 97% van de hbo'ers heeft een baan met een behoorlijk salaris en betrokkenen en bedrijfsleven zijn veelal tevreden.

Mbo

En hoe het verder gaat met het op de kaart zetten en gelijkstellen van het mbo (Ingezet door Minister Dijkgraaf) is afwachten. De voortekenen zijn niet gunstig. De MBO Raad stuurde onlangs, preventief, drie brieven naar het kabinet. Een brief naar minister Bruins (OCW) waarin zij het belang van het middelbaar beroepsonderwijs benadrukt en hoopt dat de minister dit belang erkent en verder wil versterken. Een brief aan minister van Hijum (SZW) waarin aandacht wordt gevraagd voor het Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en waarin de minister, daarop aansluitend, verzocht wordt het mbo voor omscholers en bijscholers meer toegankelijk te maken en het mbo ook echt deze opdracht te geven en die te financieren. De brief is ook een oproep om volwasseneneducatie voor 2,5 miljoen Nederlanders (lezen, rekenen en digitale vaardigheden) te beleggen bij het mbo en dit te financieren om zo te zorgen dat ook dit arbeidspotentieel alsnog beter wordt benut. Goed voor alle partijen. De derde brief ging aan minister-president Schoof en benadrukte het belang van het middelbaar onderwijs in de bredere maatschappelijke context en een oproep tot een gezamenlijke inspanning om het mbo-onderwijs toegankelijk te houden. Inhoudelijk ben ik het, ook als onderwijsvakbondsman, geheel eens met deze brieven.

Verhoging lesgeld

Ondertussen is het lesgeld voor het nieuwe studiejaar voor mbo studenten met een voltijds mbo-opleiding verhoogd naar ruim 1400 euro. Het eerste fysieke protest, een duidelijk signaal, vond onlangs plaats. Op het Domplein in Utrecht waren studenten, medewerkers en andere betrokkenen aanwezig om te protesteren tegen de ingeboekte bezuinigingen van meer dan 1 miljard euro op onderwijs. Het zou, alles meegerekend, kunnen oplopen tot 2 miljard. Er vielen al dan ook termen als de "gure wind" die het onderwijs bedreigt en de "hete herfst" die er wellicht aankomt. Het kabinet reageert tot op heden met uitspraken als 'afwachten tot de derde dinsdag van september' en dat zij zal pogen de schade te beperken. Minister Bruins stelt dat de bezuinigingen op onderwijs niet zijn idee waren (!) en dat hij ze eigenlijk lelijk en pijnlijk vindt. Tja. Maar, omdat hij veel kennis heeft van het onderwijsveld is hij de juiste man om ervoor te zorgen dat de schade beperkt blijft. De minister geeft toe dat de diverse maatregelen banen zullen kosten en dat de "langstudeerboete" een lelijke maatregel is, maar dat hij zal knokken voor het onderwijs. Mijn mening over de langstudeerboete: iedereen begrijpt dat het niet de bedoeling is dat een student 8 jaar over een studie doet. Maar bijvoorbeeld een verkeerde studiekeuze, een lastige thuissituatie/mantelzorg, de moeilijkheidsgraad van de studie, het gebrek aan studentenhuisvesting enz. kosten studenten al snel een jaar extra en dat zou niet bestraft moeten worden.

De grootste bezuiniging denkt het ministerie en de minister te vinden bij de bekostiging van bbl-opleidingen.

Bezuinigingen mbo

In opdracht van het kabinet onderzoekt het Ministerie van Financiën mogelijke bezuinigingen binnen het mbo om zo te komen tot een ombuigingslijst. De grootste bezuiniging denkt het ministerie en de minister te vinden bij de bekostiging van bbl-opleidingen. Een dubbele bezuiniging daar namelijk: Ten eerste minder, wellicht zelfs het hbo van de voltijd bol-opleidingen, want die zijn duur. De student is veel op school en heeft daar theorie en praktijken en dat kost tijd, gebouwen, onderwijs- en ander personeel, materiaal enz. en dat alles is duur. Een bbl-opleiding met veel aanwezigheid van de student in het leer/stagebedrijf in plaats van op school, is voor het Rijk veel goedkoper dan een voltijdse bol-opleiding. Deze bezuiniging zou 350 miljoen kunnen opleveren. En ten tweede de bekostiging per student van het bbl. Nu ontvangen de mbo-scholen voor een bbl-student de helft van de bekostiging van die van een voltijdsstudent, terwijl die studenten de helft of vaak minder van de tijd op school zijn. Dan zou die bekostiging verlaagd kunnen

worden tot 40% van die van een voltijdsstudent. Dit zou 100 miljoen kunnen opleveren. In het verlengde hiervan worden de stage-uren in het leerbedrijf verplicht verhoogd ten koste van het aantal onderwijsuren op school. De bezuiniging hiervan is 160 miljoen. Hiervoor zijn wel meer bbl-plekken en werkgevers nodig en dat lijkt me niet direct realistisch. Ik vraag me ook af of de werkgevers/stagebedrijven wel zo blij zijn met het verplicht meer stagedagen aanbieden. Zeker als ze horen van het volgende idee dat hen direct treft, namelijk het beëindigen van de subsidie op praktijkleren. Stagebedrijven krijgen die omdat ze een echte stageplek aanbieden. Dit laatste kan 200 miljoen opleveren. Nog twee ideeën worden geopperd: Na vele jaren vechten, onder andere door de onderwijsvakbonden, kwamen er uiteindelijk extra middelen beschikbaar om de Salarismix te verbeteren. De bedoeling was om meer mbo-docenten te laten doorstromen naar hogere salarisschalen. Dit werd afgesproken in de Werkagenda. Als je die afspraken probeert open te breken en deze middelen niet beschikbaar stelt, kan dat 140 miljoen euro opleveren. Als de Werkagenda dan toch wordt opgebroken, kan men ook andere goede maar dure afspraken schrappen die kort geleden met Minister Dijkgraaf zijn overeengekomen. Te denken valt aan afspraken rondom het extra geld voor de mbo-2 opleidingen (150 miljoen), de subsidie voor LOB-activiteiten (30 miljoen), de practoraten (25 miljoen), het Regionaal investeringsfonds (RIF) en het geld voor de professionalisering docenten (30 miljoen). Het ministerie van Financiën doet geen uitspraken over de wenselijkheid van mogelijke maatregelen. Het opnieuw niet oplossen van de problemen van de Salarismix vind ik na al die jaren echt onrechtvaardig en onaanvaardbaar. De Werkagenda is een van de beste integrale afspraken met alle betrokkenen in en rondom het mbo en het lijkt me niet alleen een kwestie van onbehoorlijk bestuur maar ook heel onverstandig en dan is het mbo weer terug bij af. Zeker niet doen! Hopelijk beseffen kabinet, Tweede Kamer en de minister dat enorme bezuinigingen op onderwijs op de lange termijn op alle terreinen negatief uitpakken en dat goedkoop duurkoop zal blijken te zijn. Alle betrokkenen moeten vechten voor goed (beroeps)onderwijs en wellicht komt er inderdaad een hete herfst aan. Liever niet, maar wat moet, dat moet.

De startende docent in het hbo

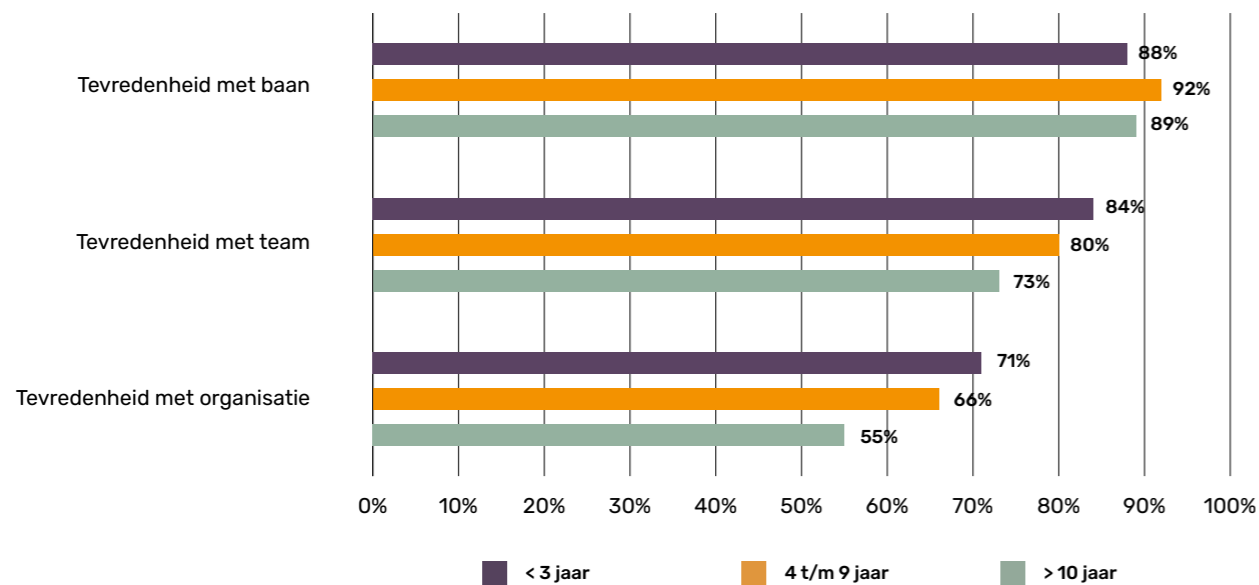
door: Marco Mosselman

Zestor, het arbeidsmarkt- en opleidingsfonds van cao-partijen, heeft onderzoek gedaan naar startende docenten in het hbo

De meeste startende docenten zijn tevreden met hun baan (88%) en met het team waarin zij werken (84%). Over de organisatie zijn starters relatief minder tevreden dan over hun baan (zie Figuur 1). Bij ervaren docenten

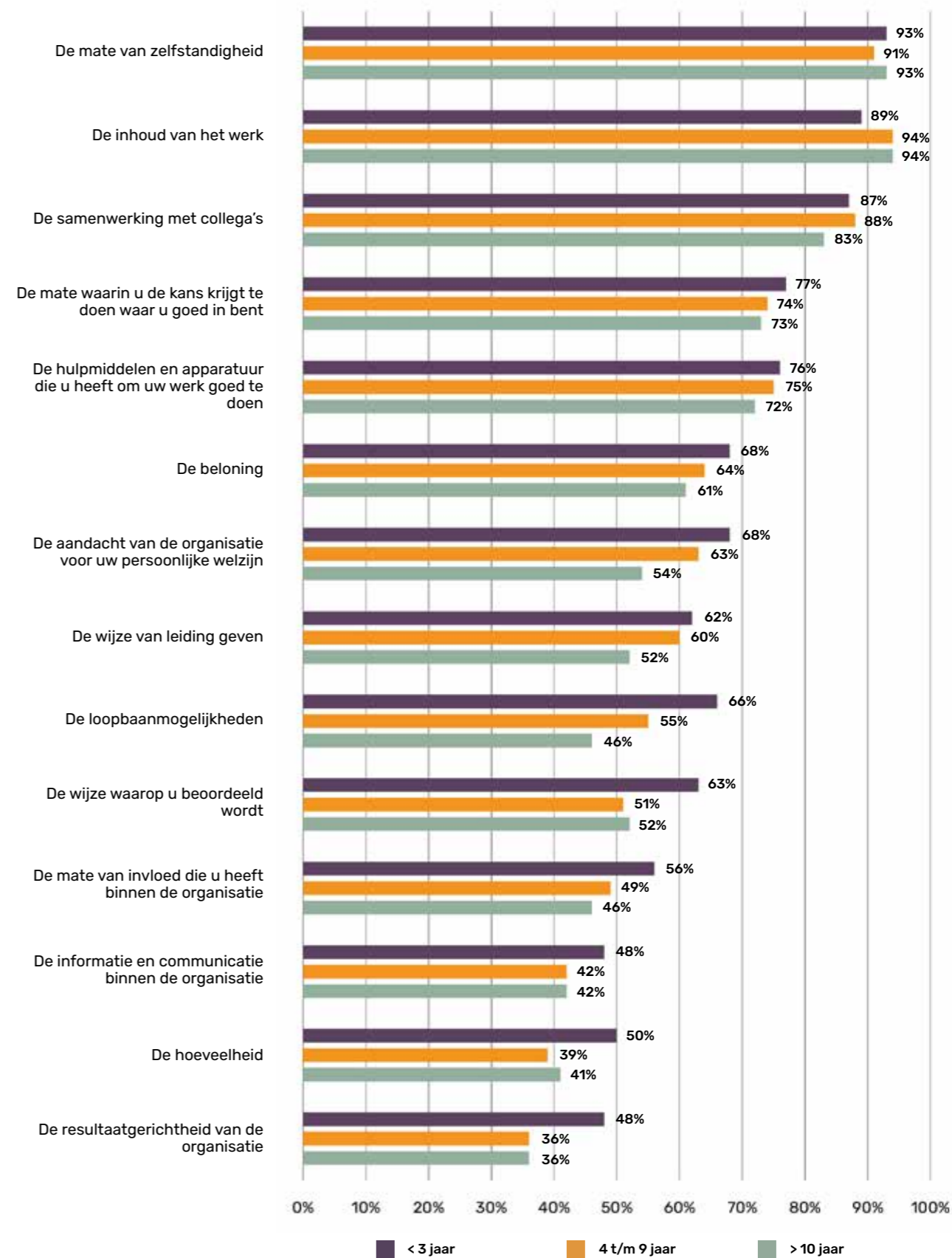
zien we dat ook, maar starters zijn over het algemeen wel meer tevreden met de organisatie dan docenten met meer dienstjaren.

Figuur 1. Tevredenheid onder hbo-docenten, naar aantal dienstjaren (% [helemaal] mee eens).

De tevredenheid met de organisatie valt gemiddeld genomen lager uit en is ook één van de factoren waarom sommige starters al vrij snel weer op zoek gaan naar een

andere baan. Het gaat dan vooral om de werkwijze en cultuur bij hogescholen.

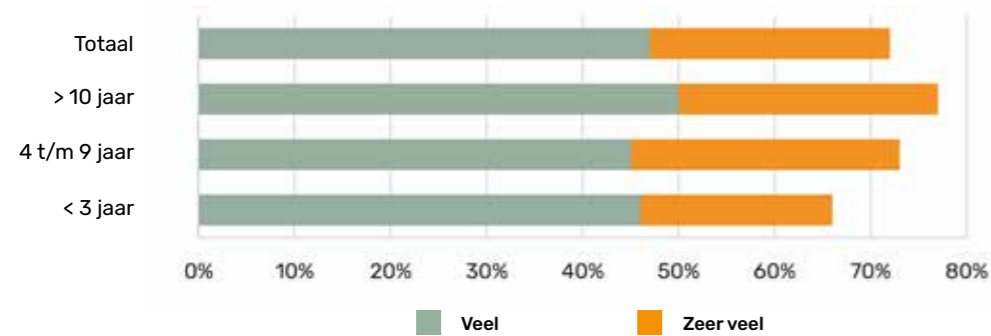
Figuur 2. Tevredenheid onder hbo-docenten met diverse aspecten van het werk, naar dienstjaren (% [helemaal] mee eens).

Het meest tevreden zijn startende docenten over de mate van zelfstandigheid (93%), de inhoud van het werk (89%) en de samenwerking met collega's (87%) (Figuur 2). Daarnaast zijn starters ook redelijk tevreden over de mate waarin men de kans krijgt om werk te doen waarin men

goed is (77%) en de hulpmiddelen en apparatuur die men heeft om het werk goed te doen (76%). Het minst tevreden zijn startende docenten over de resultaatgerichtheid van de organisatie, de hoeveelheid werk en de informatie en communicatie binnen de organisatie.

Werk en regeldruk

Uit eerder onderzoek is bekend dat de werkdruk in het onderwijs vrij hoog is, vooral onder leraren en docenten. Ruim 70% van alle docenten in het hbo ervaart veel of zeer veel werkdruk (zie Figuur 3). Onder startende docenten ligt dit aandeel met 66% wat lager dan onder docenten die al langer lesgeven.

Figuur 3. Ervaren werkdruk onder docenten in het hbo, naar aantal dienstjaren (% veel of heel veel).

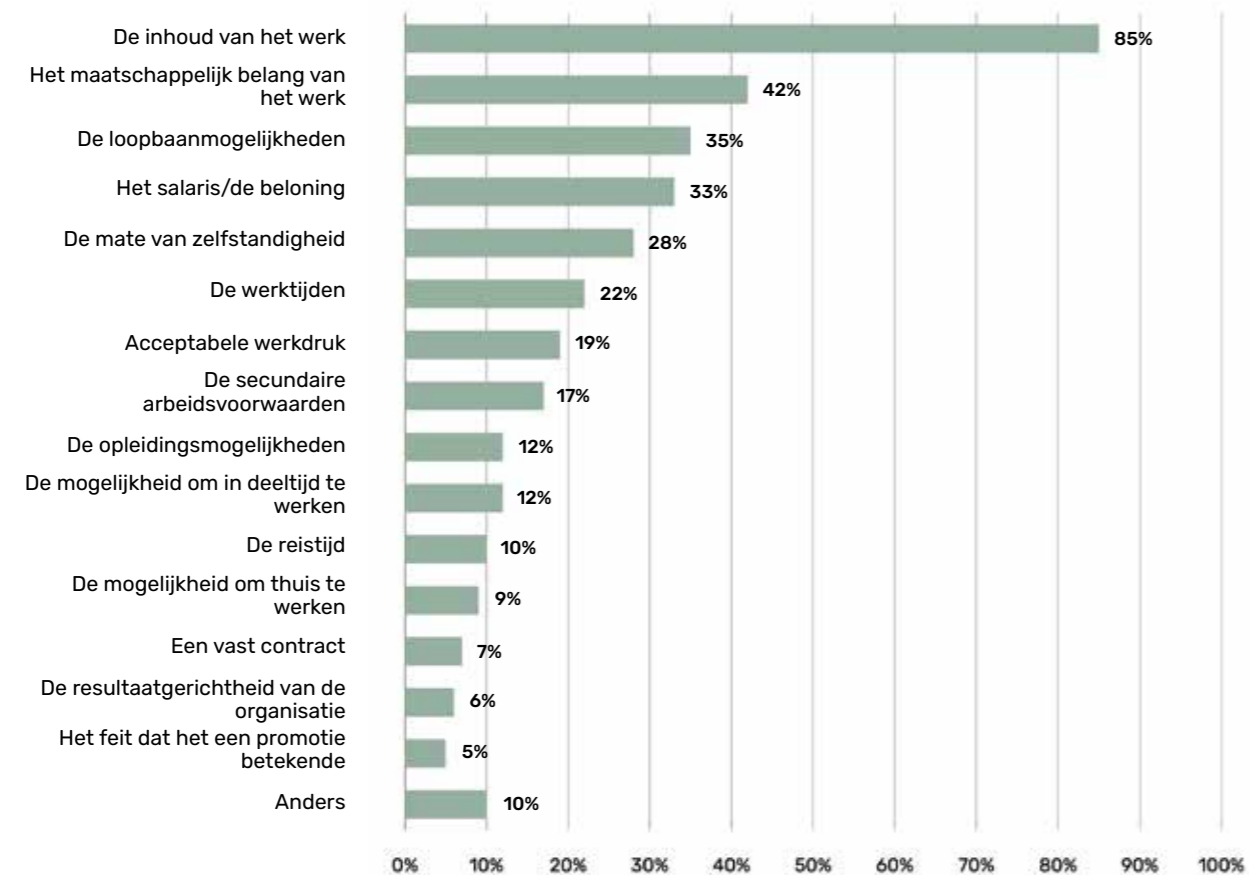
Ondanks de hoge werkdruk zijn de meeste docenten in het hbo wel tevreden met hun baan en het team waarin zij werken. Dat klinkt wellicht paradoxaal, maar komt onder meer door de grote mate van tevredenheid over de inhoud van het werk, de mate van zelfstandigheid en de samenwerking met collega's. Deze factoren zorgen ervoor

dat men toch positief over het werk oordeelt. Naast werkdruk, vormt ook regeldruk een stressfactor in het onderwijs. Opvallend is dat startende docenten relatief minder regeldruk ervaren dan meer ervaren docenten: 42% van de startende docenten geeft aan dat het invullen van formulieren hen veel tijd kost, en 36% stelt dat het veel tijd kost om te voldoen aan alle regels en verplichtingen van de organisatie.

Instroommotieven

Gegevens over de instroommotieven laten het beeld zien dat veel starters intrinsiek gemotiveerd zijn om in het hbo te gaan werken. De inhoud van het werk is de

meest genoemde reden om als docent in het hbo te gaan werken. Circa 85% van alle startende docenten noemt dit als instroommotief. Daarnaast spelen ook het maatschappelijk belang van het werk (42%), de loopbaanmogelijkheden (35%) en het salaris (33%) een rol in de keuze voor het onderwijs (zie Figuur 4). De inhoud van het werk is echter verreweg het belangrijkste instroommotief om docent te worden.

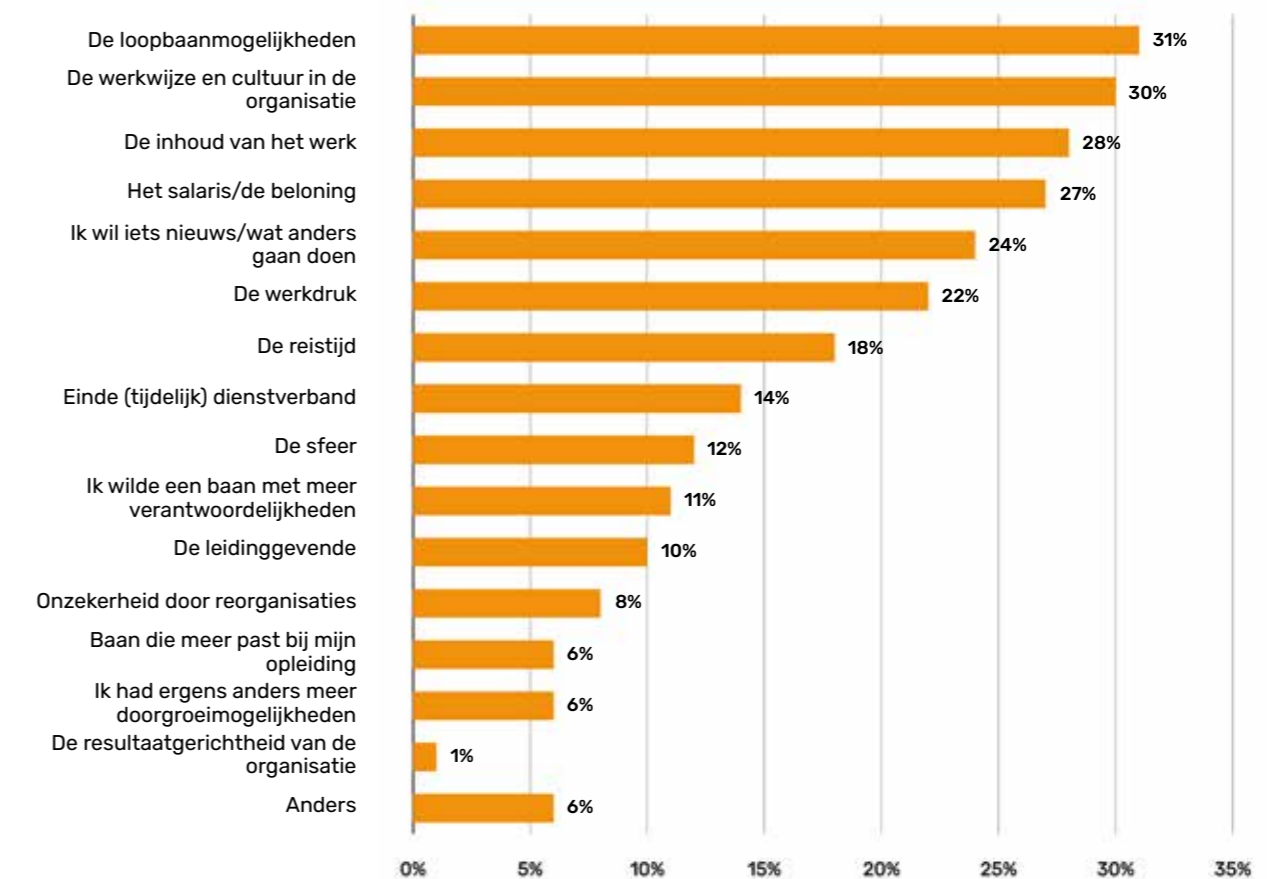
Figuur 4. Instroommotieven van hbo-docenten (%).

Uitstroommotieven

Figuur 5 geeft een overzicht van de 'vertrekmotieven'. Uit de figuur blijkt dat ontevredenheid over de loopbaanmogelijkheden en de werkwijze en cultuur de belangrijkste motieven zijn om op zoek te gaan naar een andere baan. Circa 30% van de startende docenten die op zoek zijn, noemt dit als reden. Daarnaast noemt ongeveer een kwart (24%) dat ze iets anders willen gaan doen, en geeft 28% aan dat onvrede over de inhoud van het werk en het salaris een reden is om zich te oriënteren op de arbeids-

markt. Onvrede over de werkdruk blijkt geen dominante factor te zijn; 22% van de starters die op zoek zijn naar een andere baan noemt dit als reden. Op grond hiervan kunnen we concluderen dat de aard van het werk niet altijd overeenkomt met de verwachtingen van startende docenten. Een deel van de starters wil al vrij snel nadat zij in het hbo zijn gaan werken, wat anders gaan doen, of zoekt naar ander werk uit onvrede met de inhoud.

*Ondanks de hoge werkdruk
zijn de meeste docenten in het hbo
wel tevreden met hun baan
en het team waarin zij werken*

Figuur 5. Motieven om op zoek te gaan naar andere baan, startende docenten hbo (%).

Vacature bestuurslid mbo

Wil jij een bijdrage leveren aan de verbetering van de arbeidsomstandigheden en rechtspositie van collega's werkzaam in het mbo?

Dan is een rol in het verenigingsbestuur van de BeroepsOnderwijsbond iets voor jou!

Wat biedt een rol in het verenigingsbestuur jou?

- De mogelijkheid om bij te dragen aan betere arbeidsomstandigheden in het beroepsonderwijs
- Uitbreiding van je netwerk en nauw contact met betrokken collega's uit de sector.
- Vrijstelling van werkzaamheden op de instelling waar je werkt voor de uren waarin je voor BeroepsOnderwijsbond actief bent. Wij vergaderen één keer per maand op maandagmiddag in Culemborg.
- Eventuele reiskosten.

Heb je belangstelling? Mail dan naar: thomasoosterkamp@bo.nl

Bijeenkomst anders actieven

De UNIENFTO, de rechtsvoorganger van BO, kende sinds jaar en dag de commissie post-actieven. Deze commissie organiseerde activiteiten voor onze gepensioneerde leden. Ruim een jaar geleden heeft deze commissie haar taken neergelegd, vanwege het gegeven dat er geen opvolgers waren voor de bestuurlijke functies.

Het bestuur van BO heeft sinds die tijd het voornemen jaarlijks minimaal één activiteit te organiseren voor deze doelgroep. Een doelgroep die wij in plaats van post-actieven hebben omgedoopt in anders-actieven.

In Arnhem heeft vorig jaar de eerste editie plaatsgevonden en dat smaakte de aanwezigen naar meer. Vandaar deze uitnodiging, waarbij wij een mix aanbieden van relevante informatie en een leuke activiteit.

Op **vrijdag 18 oktober 2024** vindt de jaarlijkse dag plaats voor onze anders-actieven. Dit jaar vindt deze dag plaats op de Maritieme Campus van onderwijsinstelling Firda te Urk. Het belooft een mooie dag te worden. De post actieve leden hebben begin september een brief gehad met meer informatie over deze dag!

Aan deze activiteit zijn geen kosten verbonden. Wij hopen veel leden te mogen begroeten.

Niet opgegeven, maar toch komen? Laat het ons even weten via info@bo.nl.

door: Thomas Oosterkamp

Ooit was het bij ons op de hogeschool normaal om extra uren te draaien...

Ik heb dat toen aangekaart bij de decentraal onderhandelaar van BO. Die heeft daar werk van gemaakt en uiteindelijk werden alle uren met terugwerkende kracht uitbetaald. Ik was daar heel blij mee, want waar je voor werkt moet toch gewoon betaald worden? Ook mijn collega's waren hier heel blij mee. Een paar van hen zijn meteen ook lid geworden van BO. Een goed idee want BO komt echt voor ons op!

Word ook lid van BO!

Het eerste halfjaar is gratis.
De lidmaatschapskosten
zijn ook nog via je werkgever
fiscaal aftrekbaar.
Goed geregeld toch?

scan de qr-code
of ga naar bo.nl

